

kelt modtagergruppe. Der må tages specielt hensyn til de informationssvage grupper, som ofte er dem, der har de største ernæringsproblemer, men samtidig er dem, der i følge sagens natur, er sværest at nå via information. Oplysningsindsatsen må ses i sammenhæng med de øvrige informationsstrømme om mad og ernæring, som er rettet mod forbrugeren i annoncering i tv, dagblade, distriktsblade, ugeblade, reklametryksager, bøger og lign. Der skal laves en langsigtet handlingsplan for ernæringsoplysning, som omfatter kampagneprægede indsatser, løbende indsatser i forhold til afgrænsede grupper og opbygning af faciliteter til beredskabsinformation.

Sammenhængen mellem motion og ernæring er stor, når det gælder at undgå fedme. De aktuelle forsøg med at ordinere motion på recept til grupper, der er særligt udsatte for fedmerelaterede lidelser, bør videreudvikles, ligesom ordination af kostvejledning hos en diætist bør fremmes for personer med kostrelaterede lidelser.

2. Næringsdeklarationer

Formålet med en næringsdeklaration er at sætte forbrugerne i stand til at foretage et fornuftigt valg i købsituationen. Problemet er imidlertid, at de eksisterende næringsdeklarationer er så vanskelige at forstå og sammenligne med næringsstofanbefalingerne, at de er næsten umulige at anvende for den almindelige forbruger. Der skal derfor indføres et statsligt mærke, som det eksisterende S-mærke, til at vejlede forbrugeren på en enkel og forståelig måde med at foretage et sundere valg under indkøbene (S-mærket viser, at varen har et lavt fedtindhold – i visse tilfælde også et lavt sukkerindhold – i forhold til andre varer inden for samme varegruppe). Samtidig skal næringsdeklaration og evt. S-mærke kontrolleres meget bedre end i dag, hvor det viser sig, at mange af deklARATIONERNE er vildledende.

Sundhedsanprisninger har hidtil været forbudte i Danmark – også i reklamer – fordi mad ikke skal blive til medicin. Man må derfor ikke i mærkning eller i reklamer anføre, at en fødevarer kan forebygge, lindre eller helbrede sygdomme. Fødevarerindustrien presser meget på for at få tilladelse til at bruge sundhedsanprisninger, og i andre lande, f.eks. i Sverige, har man tilladt 9 standardiserede anprisninger af sammenhængen mellem indtagelse af bestemte fødevarer og sundhed. Det er dog ikke vist, at sådanne anprisninger kan forbedre befolkningens kost. I EU er der regler på vej fra Kommissionen, som vil åbne for sundhedsanprisninger på madvarer. Det er en uheldig udvikling, også

fordi den kan føre til overforbrug af enkelte fødevarer hos forbrugere, som frygter visse sygdomme.

3. Offentlig bespisning

Store befolkningsgrupper er i dag afhængige af offentlig bespisning. Det gælder indlagte på sygehuse, plejehjemsbeboere, hjemmeboende pensionister, fanger, elever på efterskoler og højskoler m.m. Omkostningerne forbundet hermed er milliardbeløb. Området har været inde i en rivende udvikling med centraliseringer, rationaliseringer, indførelse af ny teknologi og udliciteringer. Drivkraften i udviklingen har været ønsket om besparelser, og det har ofte haft uheldige konsekvenser for brugerne.

På sygehusene prioriterer ledelsen ikke maden højt nok, og ansvaret for maden er delt mellem mange faggrupper, hvorfor den ofte falder mellem to stole. Selv om det gennemsnitlige ophold på sygehusene er så kort – 6½ dag – at det næppe påvirker patienternes grundlæggende ernæringstilstand, har kosten stor betydning for de langtidsindlagte og for, hvor hurtigt man bliver helbredt. Der bør derfor udarbejdes bedre retningslinjer for kvaliteten af den offentlige bespisning, og der bør være strengere kontrol med, at den lever op til den nødvendige standard. Det er nødvendigt med et bedre samarbejde mellem ernæringseksperter, plejesiden og læger. Den sidste gruppe ved alt for lidt om ernæringens betydning.

Offentlige madindkøb bør i videst muligt omfang omfatte bæredygtige produkter og vægte lokal produktion. Det offentlige skal satse på økologien, gå foran og vise, at det er den bæredygtige udvikling, der er den rigtige vej for Danmark. Samtidig vil det være et markant løft til de økologiske producenter, fordi det offentlige samlet set er en stor aftager. Det vil sige, at det vil kunne give økologerne den sikkerhed, der er nødvendig for, at man som landmand og producent kaster sig ud i omlægninger og holder ved.

I dansk tradition har vi ikke bespisning i skoler og børnehaver. Ansvaret overlades til hjemmet, som imidlertid ofte har vanskeligt ved at sørge for, at børnene får en ordentlig kost. Det betyder, at alt for mange børn i dag ikke får den mad, de har brug for til at klare sig igennem en lang dag i skole og fritidsklub. I nogle tilfælde giver forældrene børnene en madpakke med, men den bliver for de ældre elevers vedkommende sjældent spist. Det forstærkes af, at skoleboder og forretninger i nærheden af skolen frister med et rigt udvalg af »junk food«, som samtidig markedsføres massivt gennem tv og andre medier. Forkert kost i løbet af dagen betyder, at børnene ikke har energi nok og er uoplagte og trætte. Ernæringspolitikens opgave